

Kesintili Zorunlu Eğitimden Etkilenen İlkokul Öğrencilerinin Okula Bağlanma ve Akademik Özyeterlik Düzeylerinin Değerlendirilmesi

Tuncay CANBULAT¹

Uğur CİPCEVİZCİ²

Beste KALFA³

Erdal FAHLİOĞULLARI⁴

Geliş Tarihi: 2016-11-23

Kabul Tarihi: 2017-02-28

Öz

Bu araştırmanın amacı 4+4+4 olarak bilinen kesintili zorunlu eğitim sisteminde öğrenime başlayan ilkökul öğrencilerinin okula bağlanma ve akademik özyeterlik düzeylerini değerlendirmektir. Araştırma tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırmanın örneklemini; 2015-2016 eğitim-öğretim yılı İzmir ili Buca ilçesi devlet okullarında okuyan 612 ilkökul 4. sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Bu öğrenciler 4+4+4 olarak bilinen eğitim sisteminin başladığı 2012-2013 eğitim-öğretim yılında ilkökul 1. sınıfa başlayan öğrencilerdir. Araştırmanın bulgularına göre; ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre okula bağlanma ve akademik özyeterlik düzeylerinde kız öğrencilerin lehine anlamlı fark bulunmuştur. Öğrencilerinin okul öncesi eğitim alma durumlarına göre akademik özyeterliklerinde okul öncesi eğitim alanlar lehine anlamlı fark bulunmuş olup, okula bağlanma değişkeninde okul öncesi eğitim alan ya da almayanlar arasında anlamlı fark yoktur. Öğrencilerinin yaş değişkenine göre ilkökula başladıklarında yaşı büyük olanların (72 ay ve üstü doğumlular, 66-71 ay arası doğumlular) yaşı küçük olanlara (60-65 ay arası doğumlular) göre akademik özyeterlikleri daha yüksektir. İlkokula başladıklarında 72 ay ve üstü doğumlular ile 66-71 ay arası doğumlular arasında akademik özyeterliklerinde anlamlı fark yoktur. Okula bağlanma değişkeninde ise yaşa göre anlamlı fark yoktur. Araştırmaya katılan öğrencilerin okula bağlanma ve akademik özyeterlikleri arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuca göre öğrencilerin okula bağlanma ile akademik özyeterliklerini arasında doğru bir orantı olduğu söylenebilir. Bu araştırmanın sonuçlarının yeni sistemle birlikte yaşandığı iddia edilen bazı sorunlar üzerinde veriye dayalı düşünme ve tartışma ortamı yaratacağı düşünülmektedir.

Anahtar sözcükler: Okula bağlanma, akademik özyeterlik, ilkökul öğrencisi, kesintili-zorunlu eğitim sistemi

¹ Y.Doç.Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Sınıf Eğitimi ABD., tuncay.canbulat@deu.edu.tr

² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Kurumları, ugurcipcevizci01@gmail.com

³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Kurumları, bestekalfa@gmail.com

⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Kurumları, erdalfahle@gmail.com

Evaluation of School Attachment and Academic Self-Efficacy for School of Primary Students' Affected From intermittent Mandatory Training

Submitted by 2016-11-23

Accepted by 2017-02-28

Abstract

The purpose of this research was to analyze the school attachment and academic self-efficacy of students who started the primary school at 4+4+4 discrete compulsory education system. The research was figured as a survey model. 612 4th grade students studying in Izmir in 2015-2016 academic years constituted the working group of the research. According to the findings of the research, a significant difference in favor of female students was observed in terms of dependence on school and academic self-efficacy level. Students having preschool education were observed to have significantly higher academic self-efficacy scores. Also, there was not much difference between having preschool education and non-having in terms of dependence on school. Students started to primary school in older ages (72-months-old and more, between 66-71-months-old) had more academic self-efficacy scores when compared to smaller ones (60-65-months-old). There was no significant difference terms of academic self-efficacy between older ones and smaller ones. And also there was no significant difference in terms dependence on school according to age. It came out that students attended to the research have a positive, intermediate and significant relation between dependence on school and academic self-efficacy. With this result, it can be said that there is a direct proportion between dependence on school and academic self-efficacy of students. These research findings are expected to create a thinking based data and debate on the issues that were claimed within the new system.

Keywords: School attachment, academic self-efficacy, primary school student, discrete compulsory education

Giriş

4+4+4 eğitim sistemi olarak bilinen 6287 sayılı “İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” büyük tartışmalara ve karşı çıkışlara rağmen yürürlüğe girmiştir. Kabul edilen yeni sistem, hem öğretmenleri hem de milyonlarca öğrenci ve aileyi yakından etkilemiştir. Bu sistemle ilgili en önemli eleştirilerden birisi okula başlama yaşının öne çekilmesi olarak değerlendirilmiştir. Adı geçen yasayla ilkokula başlama yaşı “60” ay alt sınıra, “72” ay üst sınıra olarak belirlenmiştir. 2012 yılı eylül ayı itibarıyla 60 ayını dolduranlar, 66-72 ay arasında olanlar ve geçen yıl birkaç aylığına zamanı dolmadığı için kayıt yaptıramayıp bu yıl kayıt yaptıran 72 ay ve üstü öğrenciler okula başlamıştır. Böylece üç farklı yaş grubu ilkokul birinci sınıfa başlamıştır. Özellikle, 60 ayını dolduran birinci sınıf öğrencilerinin okula başlamasıyla, öğrencilerin okula uyum ve okula hazır bulunuşluk konuları üzerinde kamuoyunda olumlu-olumsuz tartışmalar yaşanmıştır. Yapılan araştırmaların sonuçlarının kamuoyuyla paylaşılması ve eğitim camiasından gelen eleştiriler (Canbulat ve Küçükkaragöz, 2013, Gündüz ve Çalışkan, 2013; Kerimoğlu, 2014; Işıkoğlu Erdoğan ve Şimşek, 2014; Ünver, Dikbayır ve Yurdakul, 2015) sonucu Milli Eğitim Bakanlığı ([MEB], 2013) yeni düzenlemeyle birlikte 2013-2014 öğretim yılından itibaren “yaşça kayıt hakkını elde eden çocuklardan 66, 67 ve 68 aylık olanları, velisinin vereceği dilekçe ile; 69, 70 ve 71 aylık olanları ise, ilkokula başlamaya hazır olmadıklarını belgeleyen sağlık raporu ile okul öncesi eğitime yönlendirebilir veya kayıtlarını bir yıl erteleyebilir” hükmünü uygulamaya sokmuştur. Böylece yaşla ilgili yapılan tartışmalar da kısmen sona ermiştir. Sonuç olarak uygulamanın ilk yılı olan 2013-2014 eğitim-öğretim yılında geniş bir yaş (60-84 ay) aralığında ilkokula öğrenci alımı gerçekleşmiştir. Bu öğrencilerin takip edilmesi, geri bildirim almak ve eğitim düzenlemelerini planlamak açısından önemli görülmektedir (Eğitim Reformu Girişimi [ERG], 2012a, 2012b).

Okul, bireyin toplumsallaşmasında ilk temel sosyal kurumdur. Bu kurum, belirli öğrenme yollarının edinilmesini sağlar ve bireyin yaşadığı çevreyle uyumlu ve mutlu olabilmeleri yolunda gereksinim duydukları davranışları kazanmalarını sağladığı oranda başarılı sayılır (Yavuzer, 2002). Okulların üstlendiği bu misyon göz önüne alındığında öğrencilerin kendini kurumda güvende hissetmeleri ve aitlik duygusunun gelişimi önemli bir kavrama dikkat çekmektedir: Okula bağlanma.

Roeser, Midgley ve Urdan (1996) okula bağlanmayı; okulun bir parçası olarak önemli olduğuna ve saygı duyulduğuna inanma, Maddox ve Prinz (2003) öğrencinin okuluna ait olduğu duygusunu yaşaması, okuluyla ilgili gurur duyması ve kendisini okulunda güvende hissetmesidir şeklinde, Osterman (2000) bir gruba ait olma duygusu açısından temel psikolojik bir gereksinim olarak, Mengi ise (2011) okula ilişkin olumlu duygular besleme, eğitim hakkında olumlu çağrışımlar hissetme, okul ortamına ait olma duygusu ve okul personeli ve diğer öğrencilerle olumlu ilişki içinde olma olarak tanımlamışlardır. Sonuç olarak okula bağlanmanın çeşitli ortamlarda güvenli ve destekleyici ilişki ağları oluşturma gereksinimi ile ilgili bir kavram olduğu söylenebilir (Özdemir ve Koruklu, 2013).

Okul bağlılığı üzerine yürütülmüş olan araştırmaların bir kısmı okul başarısı ya da başarısızlığı üzerine odaklanmıştır. Conchas (2001), Savi (2011) ve Bellici (2015) yapmış oldukları araştırmalarda yüksek akademik başarı gösteren öğrencilerin okula bağlanma düzeylerinin de yüksek olduğunu saptamışlardır. Ayrıca alanyazında okula bağlanmanın okuldan ayrılma isteğini ve sıklığını azalttığını gösteren araştırmalara rastlanmaktadır (Janosz, Archambault, Morizot ve Pagani, 2008). Öğrencilerin öz-yeterlik algıları, hedef yönelimli olmaları ve başarısızlık korkularının okula bağlılığını yordayan değişkenler olduğu belirlenmiştir (Caraway, Tucker, Reinke ve Hall, 2003, Akt: Özdemir ve Kalaycı, 2013).

Yapılan araştırmalar göstermektedir ki okula bağlanma öğrencilerin akademik başarısını etkileyen faktörler arasındadır. Öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörlerden önemli biri de öğrencilerin özyeterlik algılarıdır. Özyeterlik kavramı olarak öncelikle Bandura tarafından Sosyal Bilişsel Kuramda kullanılmıştır (Bandura, 1977). Bandura (1977) özyeterlik kavramını bireyin bir konuda başarılı olmak amacıyla gerekli çalışmaları düzenleyerek uygulamasına ilişkin inancı olarak tanımlamaktadır. Öğrencilerin derslerde kullanmak üzere istenilen özgüveni geliştirebilmeleri için özyeterliklerinin yeterli düzeyde olması gerektiği belirtilmektedir (Çetin, 2009). Özyeterlik, bir işi yapabilmek için yeteneklerinin farkında olmak ve buna inanmak olarak tanımlanmaktadır. (Zusho ve Pintrich, 2003). Özyeterliğin boyutlarından biri olan akademik özyeterlik ise öğrencinin kendisinin akademik bir amacı başarıyla gerçekleştirmesine olan inancıdır (Zimmerman, 1995). Bandura'ya (1997) göre ise akademik özyeterlik, bireyin akademik bir konu alanında başarılı olabileceğine ilişkin inancıdır. Yüksek özyeterliğe sahip öğrenciler öğrenme ve başarmaya, düşük öz yeterliğe sahip öğrencilerden daha çok eğilimlidir (Yılmaz, Yiğit, Kaşarcı, 2012). Özyeterlilik, becerilerinin kazanılmasında ve geliştirilmesinde, olumlu özdeğerlendirmelerin yapılabilmesinde birey için kritik derecede değerlidir (Schunk, 2003). Alanyazın

değerlendirildiğinde özyeterlik inancının bireyin başarısı üzerinde olumlu ve yüksek düzeyde etkili olduğu anlaşılmaktadır. Yapılandırmacı yaklaşımda bireyden istenilen, öğrenme sürecinde etkin olması, bilgiyi kendi üretmesi ve problem çözebilmesi için kendi yetenek ve kapasitesini kullanmasıdır. Bu süreçte bireyin özyeterlik düzeyi onun bilgiye ulaşmasında ve bilgiyi kullanmasında önemli bir etken olarak değerlendirilmektedir (Çetin, 2009).

Alanyazından anlaşıldığı üzere “okula bağlanma” ve “akademik öz-yeterlik” öğrenme-öğretme sürecinin önemli girdileridir. Dolayısıyla bu araştırmanın, öğrencilerin sözü edilen niteliklere sahip olma durumlarının incelenmesi ve okula bağlanma ve özyeterlik algıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi açısından önemli olduğu ve alanyazına katkı sağlayacağı söylenebilir. Ayrıca, 2012-2013 eğitim-öğretim yılında 4+4+4 olarak bilinen kesintili-zorunlu eğitim sisteminde yaşı küçük olanların bazı değişkenlerde gerilik yaşadıkları (Canbulat ve Küçükkaragöz, 2013, Gündüz ve Çalışkan, 2013; Ünver, Dikbayır ve Yurdakul, 2015) tartışmaları göz önüne alındığında bu öğrencilerin eğitsel olarak takip edilmesinin yararlı olacağı düşünülmüştür.

Ulaşılabilen alanyazın değerlendirildiğinde bu kapsamda bir araştırma yapılmadığı görülmüştür. Bu bağlamda bu araştırmanın problem durumu; 4+4+4 sisteminin başladığı yıl birinci sınıfta olup, bu araştırmanın yapıldığı 2015-2016 öğretim yılı itibariyle ilkokul 4. sınıfta olan öğrencilerin okula bağlanma ve akademik öz-yeterlik düzeylerini bazı demografik değişkenler (cinsiyet, yaş, okul öncesi eğitim alma durumu) açısından değerlendirmek olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın alt problemleri:

a) İlkokul 4. sınıfta okuyan öğrencilerin;

a1. Cinsiyete,

a2. Yaşa,

a3. Okul öncesi eğitim alma durumuna göre okula bağlanma düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?

b) İlkokul 4. sınıfta okuyan öğrencilerin;

b1. Cinsiyetine,

b2. Yaşına,

b3. Okul öncesi eğitim alma durumuna göre akademik özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?

c) İlkokul 4. sınıfta okuyan öğrencilerin okula bağlanma ve akademik özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı ilişki var mıdır? olarak belirlenmiştir.

Yöntem

Bu araştırma ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin okula bağlanma ve akademik özyeterliklerini belirlemek için tarama modelinde yapılmış betimsel bir çalışmadır. “Tarama modeli; geçmişte ya da halen varolan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma desenidir” (Karasar, 2013, s.77). Tarama modeli, bir araştırma evreninin tutum, eğilim ya da görüşlerini bu evrendeki bir örneklem üzerinde çalışarak sayısal tanımlamalara ulaşmaya imkan sağlayan bir nicel araştırma yaklaşımıdır (Creswell, 1998; Fowler, 2009). Tarama araştırmalarda evren ve örneklem bulunur ve örneklemin evreni temsil etmesine büyük önem verilirken amaç, genelleştirilebilir veriler elde etmektir (Kuş, 2009).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evreni İzmir ili Buca ilçesi olup, seçkisiz örnekleme yöntemlerinden basit seçkisiz örnekleme ile 2015-2016 eğitim-öğretim yılı güz dönemi sonunda Buca ilçesinde öğrenim gören beş okulun 612 4. sınıf öğrencisi araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Basit seçkisiz örneklemede tüm birimler, örneğe seçilmek için eşit ve bağımsız bir şansa sahip olup, tüm bireylerin seçilme olasılığı eşittir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014). Bu bağlamda okullar kura yoluyla belirlenmiş ve öğrencilere bu yolla ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Analizi

Hill (2005) tarafından geliştirilen, Savi (2011) tarafından uyarlanan “**Çocuk ve Ergenler İçin Okula Bağlanma Ölçeği**”, 13 maddeli ve 5’li likert tipinde oluşturulmuştur. Ölçekten 13 ile 65 arasında puan alınabilmektedir. AFA (Açımlayıcı Faktör Analizi) sonucunda bulunan üç faktörün açıkladığı toplam varyans % 58.69 olarak hesaplanmıştır. DFA (Doğrulayıcı Faktör Analizi) sonucunda sınınan faktör yapısının gerçek verilerle iyi uyum gösterdiği doğrulanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alfa değeri (.84), bu çalışmada ise (.85) olarak hesaplanmıştır (Büyüköztürk, 2010).

Jinks ve Morgan (2003) tarafından geliştirilen ve Öncü (2012) tarafından uyarlanan “**Akademik Özyeterlik Ölçeği**”, 21 maddeli ve 4’lü likert tipinde oluşturulmuştur. Ölçekten 21 ile 84 arasında puan alınabilmektedir. AFA (Açımlayıcı Faktör Analizi) sonucunda bulunan tek faktörün açıkladığı varyans % 43.12 olarak hesaplanmıştır. DFA (Doğrulayıcı Faktör Analizi) sonucunda sınınan faktör yapısının gerçek verilerle iyi uyum gösterdiği

doğrulanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alfa değeri (.80) olarak bulunmuş olup, bu araştırmada da (.80) olarak hesaplanmıştır (Büyüköztürk, 2010).

Verilerin elde edilmesi sonrasında veri üzerinde normallik analizleri yapılmıştır. Araştırma verilerinin normal dağılıma uyup uymadığını anlamak için Kolmogorov-Smirnov normalite testi yapılmıştır. Kolmogorov-Smirnov değerinin .05'ten küçük olması durumunda verinin normal dağılım gösterdiği kabul edilmektedir. Normallik testinin sonucuna göre normal dağılım göstermeyen veri gruplarının basıklık (kurtosis) ve çarpıklık (skewness) değerleri de incelenmektedir. Çarpıklık ve basıklık ölçüsü +2 ile -2 aralığında değerler almış olan veri gruplarının normal dağılım gösterdiği kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2010). Yapılan değerlendirmelerde veri setinin normal dağılım göstermediği anlaşılmıştır. Bu nedenle veriler SPSS 17.0 paket programı ile Mann Whitney U Testi, Kruskal Wallis H Testi ve Sperman Sıra Korelasyon testleri kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde anlamlılık seviyesi .05 olarak belirlenmiştir (Büyüköztürk, 2010).

Bulgular ve Yorum

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin bazı demografik değişkenlere göre okula bağlanma ve akademik özyeterliklerini inceleyen araştırmanın bu bölümünde, ölçekler yoluyla toplanan verilerin değerlendirilmesi sonucu ulaşılan bulgulara ve bulgulara dayalı yorumlara yer verilmiştir.

Öğrencilerin okula bağlanma puanlarına ilişkin bulgular

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okula bağlanma ve akademik özyeterliklerini inceleyen araştırmada öğrencilerin cinsiyet, okul öncesi eğitim alma durumu ve yaş değişkenlerine göre okula bağlanma puan ortalamalarına ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 1'de verilmektedir.

Tablo 1. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okula bağlanma ölçeği puanlarına ilişkin Mann Whitney U Testi sonuçları

Değişkenler	Gruplar	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Cinsiyet	Kız	310	326.27	101142.50	40682	.005*
	Erkek	302	286.21	86435.50		
Okul Öncesi Eğitim Alma Durumu	Evet	471	307.44	144806	32761	.80
	Hayır	141	303.35	42772		
	60-71 ay arası	217	289.47	62815.50		
Yaş 1	72 ay ve üstü	395	315.85	124762.50	39162	.07

*p<.05

Tablo 1 incelendiğinde, kız ve erkek öğrencilerin okula bağlanma düzeyleri arasında kızlar lehine anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu görülmektedir ($U = 40682.5; p < .05$). Bu sonuca göre kızların okula bağlanmalarının erkeklerden daha yüksek olduğu söylenebilir. Okul öncesi eğitim alma durumu ve yaş değişkenlerine göre ise anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı ($p > .05$) görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin okula bağlanma puanlarının aritmetik ortalamasına da bakılmıştır. Ölçekten alınabilecek puanın 13 ile 65 arasında değiştiği ve alınan puanların yükseldikçe öğrencilerin okula uyumlarının yüksek olduğu düşünüldüğünde, erkek (58.9) ve kızlarda (60.7) puan ortalamasına sahip öğrencilerin okula bağlanma konusunda iyi seviyede olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin yaşa göre dağılımı, kesintili-zorunlu eğitimle ilgili tartışmaların özellikle yaş değişkeni noktasında düğümlenmesi nedeniyle iki kategoride değerlendirilmiştir. Hem 60-71 ay arası ve 72 ay ve üstü (yaş 1) hem de 60-65 ay arası, 66-71 ay arası, 72 ay ve üstü (yaş 2) olarak sınıflama yaparak değerlendirme yapılmıştır. Öğrencilerinin okula bağlanma düzeylerinin yaş 2 değişkenine ilişkin Kruskal Wallis Testi sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okula bağlanma ölçeği puanlarına ilişkin Kruskal Wallis Testi sonuçları

Değişkenler	Gruplar	n	Sıra Ortalaması	sd	X ²	p
Yaş 2	60-65 ay arası	56	269.02	2	4.243	.12
	66-71 ay arası	161	296.59			
	72 ay ve üstü	395	315.85			

* $p < .05$

Tablo 2 incelendiğinde sıra ortalamaları arasında yaşı büyük olanlar lehine bir fark olmakla birlikte, ortaya çıkan farkın anlamlı olmadığı görülmektedir ($\chi^2(2) = 4.243; p > .05$). Bu durumda okula bağlanmada yaşın ayırt edici bir özellik olmadığı ya da öğrencilerin 4. sınıfa gelmeleri nedeniyle okula bağlanmaların benzer düzeye geldiği söylenebilir.

Öğrencilerin akademik özyeterlik Puanlarına ilişkin bulgular

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okula bağlanma ve akademik özyeterliklerini inceleyen araştırmada öğrencilerin cinsiyet, okul öncesi eğitim alma durumu ve yaş değişkenlerine göre akademik özyeterlik puan ortalamalarına ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 3’te verilmektedir.

Tablo 3. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin akademik özyeterlik ölçeği puanlarına ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları

Değişkenler	Gruplar	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Cinsiyet	Kız	310	321.22	99578	42227	.037*
	Erkek	302	291.39	88000		
Okul Öncesi Eğitim Alma Durumu	Evet	471	316.24	148949	28618	.013*
	Hayır	141	273.96	38629		
Yaş 1	60-71 ay arası	217	280.21	60805	37152	.00*
	72 ay ve üstü	395	320.94	126773		

*p<.05

Tablo 3'deki veriler incelendiğinde, öğrencilerin cinsiyetlerine göre akademik özyeterliklerinde kız öğrenciler lehine anlamlı fark bulunmuştur ($U = 42227$; $p < .05$). Bu sonuca göre kızların akademik özyeterliklerinin erkeklerden daha yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin akademik özyeterlik puanlarının aritmetik ortalamasına da bakılmıştır. Ölçekten alınabilecek puanın 21 ile 84 arasında değiştiği ve alınan puanların yükseldikçe öğrencilerin okula uyumlarının yüksek olduğu düşünüldüğünde, erkek (69.7) ve kızlarda (70.8) puan ortalamasına sahip öğrencilerin bu konuda yüksek denilebilecek bir seviyede olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin okul öncesi eğitim alıp-almama durumlarına göre akademik özyeterliklerinde okul öncesi eğitim alanlar lehine anlamlı fark bulunmuştur ($U = 28618$; $p < .05$). Bu bulguya göre okul öncesi eğitim almanın akademik özyeterliği etkileyen bir belirleyici olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin yaş 1 değişkenine göre akademik özyeterlikleri arasında yaş 1 büyük olanlar lehine anlamlı fark bulunmuştur ($U = 37152$; $p < .05$). Buna göre 72 ay ve üstü öğrenciler, 60-71 ay arasındakilere göre akademik özyeterlik bakımından anlamlı derecede yüksek puan almışlardır. Kesintili zorunlu eğitimde çokça tartışılan yaş değişkeni bu araştırmada akademik özyeterliği etkileyen bir belirleyici olduğu söylenebilir. Öğrencilerinin akademik özyeterlik düzeylerinin yaş 2 değişkenine ilişkin Kruskal Wallis Testi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin akademik özyeterlik ölçeği puanlarına ilişkin Kruskal Wallis Testi sonuçları

Değişkenler	Gruplar	n	Sıra Ortalaması	sd	X ²	p
Yaş 2	60-65 ay arası	56	237,76	2	11,802	.00*
	66-71 ay arası	161	294,97			
	72 ay ve üstü	395	320,94			

*p<.05

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin yaş değişkenine göre akademik özyeterlikleri arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir ($\chi^2(2) = 11,802; p < .05$). Farkların hangi gruplar arasında olduğuna ilişkin yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda 66-71 ay, 72 ay ve üstü yaşta olanlar, 60-65 ay yaşta olanlara göre akademik özyeterlikleri bakımından anlamlı derecede daha yüksek puan almışlardır. 72 ay ve üstü yaşta olanlar ile 66-71 ay yaşta arasında olanlar arasında akademik özyeterlik bakımından anlamlı fark yoktur. Bu sonuca göre 60-65 ay arasında olanlar diğer yaş gruplarına göre akademik özyeterlik bağlamında daha geridedirler ve bu durum okul performansını etkileyebilir.

Öğrencilerin okula bağlanma ve akademik özyeterlik puanları arasındaki ilişkiye yönelik bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin okula bağlanma ve akademik özyeterlikleri puanları arasındaki ilişkiye ait Sperman Sıra Korelasyon analiz sonucu Tablo 5'te verilmektedir.

Tablo 5. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okula bağlanma ve akademik özyeterlik düzeyleri arasındaki Sperman Sıra Korelasyon Testi sonuçları

	Değerler	Okula Bağlanma
	r	.37
Akademik Özyeterlik	p	.00*
	N	612

*p<.05

Tablo 5 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin okula bağlanma ve akademik özyeterlikleri arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu ($r = .37; p < .05$) ortaya çıkmıştır. Bu sonuca göre öğrencilerin okula bağlanma ile akademik özyeterliklerini

arasında doğru bir orantı olduğu söylenebilir. Okula bağlanma düzeyi yüksek olan öğrencilerin akademik özyeterliklerinin de yüksek olduğu söylenebilir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada 2015-2016 eğitim-öğretim yılında uygulanmaya konulan kesintili-zorunlu eğitim uygulaması bağlamında İzmir ili Buca ilçesi devlet okullarında ilkokul dördüncü sınıfta okuyan 612 birinci sınıf öğrencisinin okula bağlanma ve akademik özyeterliklerini değerlendirmek amaçlanmıştır.

Araştırmanın bulgularına göre; ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre okula bağlanma ve akademik özyeterlik düzeylerinde kız öğrencilerin lehine anlamlı fark bulunmuştur. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, cinsiyet temel etkisinde kızların okula bağlanma düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olması bazı çalışmaların sonuçlarıyla benzerken (Bellici, 2015; Savi, 2011; Savi Çakar, 2011), cinsiyete göre anlamlı fark sonucu bulunmamış bazılarıyla (Duy ve Yıldız, 2014; Hill ve Werner, 2006) farklılık göstermektedir. Kızların ders dışı sosyal faaliyetlere katılma isteklerinin erkeklere göre daha yüksek olması (Fullarton, 2002), yine kızların erkeklerden daha önce ergenliğe ulaştıkları için, farklı sosyalleşme süreçlerinden geçmekte oldukları (Bruce ve Crump, 2003) gibi nedenler kızların okula bağlılığındaki yüksekliğin nedenleri olabilir. Kızların akademik özyeterlik düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olması da ulaşılan sonuçlardan biridir. Bu sonuç öğrencilerin öz-yeterlilik düzeyine etkisinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşan Çetin'in (2009) çalışma sonucundan farklılık gösterirken, Yılmaz ve diğerlerinin (2012) çalışma sonucuyla benzerlik göstermektedir. Bu sonucun ortaya çıkmasında, geleneksel kadın rollerinin değişmesiyle birlikte kendisini ifade edebilen, öz güveni gelişmiş kız öğrencilerin kendilerini yeterli hissetmelerinin neden olduğu söylenebilir (Yılmaz ve diğ., 2012). Öğrencilerin cinsiyete göre okula bağlanma ve akademik özyeterlik düzeyi farklılıkları göz önüne alındığında erkek öğrencilerin sağlıklı bir okula bağlanma ve akademik özyeterlik duygusu geliştirmesinin yolları aranmalıdır.

Öğrencilerinin okul öncesi eğitim alma durumlarına göre akademik özyeterliklerinde okul öncesi eğitim alanlar lehine anlamlı fark bulunmuş olup, okula bağlanma değişkeninde okul öncesi eğitim alan ya da almayanlar arasında anlamlı fark yoktur. Öğrencilerinin okul öncesi eğitim alma durumlarına göre akademik özyeterliklerinde okul öncesi eğitim alanlar lehine anlamlı fark bulunmuş olup, okula bağlanma değişkeninde okul öncesi eğitimin bir etkisi yoktur. Okula bağlanmanın aitlik ve kendini güvende hissetme duygularıyla ilişkili

olduğu düşünüldüğünde ilkokul 4. sınıfa gelmiş öğrencilerin okula başladıklarında bir farklılık olacağı düşünülse dahi sınıf ilerledikçe bu farklılığın anlamlı olmaması beklenen bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Akademik özyeterliğin, öğrencinin kendisinin akademik bir işi başarıyla tamamlayabilmesine ilişkin inancı (Zimmerman, 1995) olduğu düşünüldüğünde okul öncesi eğitimin bu inancın kazanılmasında ihtiyaç duyulan becerilerin edinilmesine katkı sağladığı düşünülebilir. Öğrencilerin okul öncesi eğitim alma durumlarına göre akademik özyeterlik düzeyi farklılıkları göz önüne alındığında ve benzer başka araştırmalar değerlendirildiğinde (Canbulat ve Küçükkaragöz, 2013; Oktay, 2014) okul öncesi eğitimin kesintili zorunlu eğitime eklenmesi yararlı olabilir.

Öğrencilerinin yaş değişkenine göre ilkokula başladıklarında yaşı büyük olanların (72 ay ve üstü doğumlular, 66-71 ay arası doğumlular) yaşı küçük olanlara (60-65 ay arası doğumlular) göre akademik özyeterlikleri daha yüksektir. İlkokula başladıklarında 72 ay ve üstü doğumluların, 66-71 ay arası doğumluların akademik özyeterlikleri arasında ise anlamlı fark yoktur. Öğrencilerin yaşa göre akademik özyeterlik farklılıkları göz önüne alındığında ilkokula alım yaşı gözden geçirilerek, yaşları arasında çok ay farkı olan öğrencilerin alınmasının önüne geçilebilir. Ya da sınıflar yaş farklılıklarına göre düzenlenebilir.

Okula bağlanma değişkeninde ise yaşa göre anlamlı fark yoktur. Araştırmanın değişkenlerinden okula bağlanmanın yaşa bağlı olarak yapılan karşılaştırmasında öğrencilerin yaşı arttıkça okula bağlanma ortalamalarının düştüğü belirtilmektedir (Savi, 2011). Bu araştırmada ise yaş, okula bağlılık üzerinde anlamlı bir etki oluşturmamıştır. Bu durumun ortaya çıkmasında, yaş farklarının ay bazında olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Araştırmanın bu sonucu Hill (2005) tarafından yapılan çalışmanın sonucuyla benzerdir. Akademik özyeterlik değişkeninin yaşa bağlı olarak yapılan karşılaştırmasında ise yaşı büyük olanların yaşı küçük olanlara göre akademik özyeterlikleri daha yüksektir. Öğrencilerde yaş arttıkça -öğrenciler arasında ay farklılığı bile olsa- edindikleri bilgi birikimi ve deneyimin artacağı düşünüldüğünde, akademik özyeterliğin artması normal karşılanabilir. Fakat aynı sınıfta bu farklılığın olması, öğrencilerin akademik başarısı başta olmak üzere, öğrenme-öğretme sürecini etkileyen birçok beceriyi etkileyeceği düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okula bağlanma ve akademik özyeterlikleri arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Ulaşılabilen alanyazın incelendiğinde öğrencilerin okula bağlanmaları ile akademik özyeterlikleri arasındaki ilişkiyi

karşılaştıran araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmadaki sonuç değerlendirildiğinde okul bağlılığı yüksek olan öğrencilerin akademik özyeterliklerinin de yüksek olacağı söylenebilir.

Bu çalışma İzmir ili Buca ilçesindeki 612 ilkokul 4. sınıf öğrencisinin okula bağlanma ve akademik özyeterlik düzeylerinin belirlenmesi ile sınırlıdır. 4+4+4 olarak bilinen kesintili zorunlu eğitim sisteminin uygulanmaya başladığı 2012-2013 öğretim yılında 1. sınıfta olup 2015-2016 öğretim yılı itibarıyla 4. Sınıfta okuyan öğrencilerle sınırlıdır. Yani bu sistemden ilk etkilenen öğrenci grubuyla ilgilidir. Öğrencilerin eğitsel gelişimleri, birinci sınıf uygulamalarının sonraki yıllara etkisinin araştırılması sistemlerin etkililiğinin belirlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda boylamsal araştırmaların sonuçlarının, karar alıcıları, eğitim politikalarını bilimsel yöntemle oluşturma konusunda ikna etme gücü yüksek olabilir. Bu ve benzer çalışmaların artması, boylamsal olarak tasarlanması önemlidir. Bu nedenle daha geniş gruplarla çalışılması, genelleme yapılmasını kolaylaştıracaktır.

Kaynakça

- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioural change, *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The exercise of control. New York: Freeman and Company.
- Bellici, N. (2015). Ortaokul öğrencilerinde okula bağlanmanın çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 48-65.
- Bruce, G. ve Crump, D. A. (2003). Association of parental involvement and social competence with school adjustment and engagement among six graders. *Journal of School Health*, 73,(3), 121-126.
- Büyüköztürk Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Canbulat, T. ve Küçükkaragöz, H. (2013, Mayıs). *Kesintili zorunlu eğitimden etkilenen ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum ve okula hazır bulunmuşluk düzeylerinin değerlendirilmesi*. XII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, Aydın, Türkiye.
- Conchas, G. Q. (2001). Structuring failure and success: Understanding the variability in Latino school engagement. *Harvard Educational Review*, 71(3), 475-505.
- Creswell, J. W. (1998). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Çetin, B. (2009). Yeni ilköğretim programı (2005) uygulamalarının ilköğretim 4. ve 5.sınıf öğrencilerinin öz-yeterliliklerine etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 130-141.
- Duy, B. ve Yıldız, M.A. (2014). Farklı zorbalık statüsüne sahip erinlerde okula bağlanma ve yalnızlık. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 39(174),173-188.
- Eğitim Reformu Girişimi (2012a). *4+4<8 Bilgi notları*. <http://erg.sabanciuniv.edu/node/756> adresinden elde edildi.
- Eğitim Reformu Girişimi (2012b). *Eğitim izleme raporu*. <http://erg.sabanciuniv.edu/node/1197> adresinden elde edildi.
- Fowler, F. J. (2009). *Survey research methods (4th ed.)*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Fullarton, S. (2002). Student engagement with school: Individual and school-level influences (LSAY Research Report No. 27

- Gündüz, F. ve Çalışkan, M. (2013). 60-66, 66-72, 72-84 aylık çocukların okul olgunluk ve okuma yazma becerilerini kazanma düzeylerinin incelenmesi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(8), 379-398.
- Hill, L. G. (2005). *Investigation of a brief measure of school attachment*. Unpublished manuscript, Department of Human Development, Washington State University, USA.
- Hill, L. G., ve Werner, N. E. (2006). Affiliative motivation, school attachment, and aggression in school. *Psychology in the Schools*, 43 (2), 231-246.
- Işıkoğlu Erdoğan, N. ve Şimşek. Z. C., (2014). Birinci sınıfa başlayan çocukların, velilerin ve öğretmenlerin okula uyumlarının incelenmesi. *International Journal of New Trends In Arts, Sports & Science Education*, 3(2), 62-70.
- Janosz, M., Archambault, I., Morizot, J., ve Pagani, L. (2008). School engagement trajectories and their differential predictive relations to dropout. *Journal of Social Issues*, 63, 21-40.
- Jinks, J. ve Morgan, V. (1999). Children's perceived academic self-efficacy: An inventory scale. *The Clearing House*, 72(4), 224-230.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kerimoğlu, F. (2014). *Farklı yaştaki çocukların oluşturduğu ilkökul 1. sınıflarda yaşanan sorunların belirlenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kuş, E. (2009). *Nicel-nitel araştırma teknikleri: Sosyal bilimlerde araştırma teknikleri nicel mi? Nitel mi?* (3. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık
- Maddox, S. L. & Prinz, R.J. (2003). School bonding in children and adolescents: conceptualization, assessment, and associated variables. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 6, 31-49.
- Mengi, S. (2011). *Ortaöğretim 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin sosyal destek ve özyeterlik düzeylerinin okula bağlılıklarıyla ilişkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2013). *Millî eğitim bakanlığı okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları yönetmeliği*. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/ilkveokuloncyon_0/ilkveokuloncyon_0.html internet adresinden elde edildi.

- Oktaý, A. (2014). *Yeni eğitim sistemi hakkında düşünceler. Ege'den eğitime bakış 2013: eğitim sisteminde 4+4+4 düzenlemesi üzerine değerlendirmeler*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, Yayın No: 14.
- Osterman, K. F. (2000). Students' need for belonging in the school community. *Review of Educational Research*, 70(3), 323-367.
- Öncü, H., (2012). Akademik özyeterlik ölçeğinin türkçeye uyarlanması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13(1), 183-206.
- Özdemir, M. ve Kalaycı, H., (2013). Okul bağlılığı ve metaforik okul algısı üzerine bir inceleme: Çankırı ili örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*. 13(4), 2125-2137.
- Özdemir, Y. ve Koruklu, N.(2013). İlk ergenlikte ana-babaya bağlanma, okula bağlanma ve yaşam doyumu. *İlköğretim Online*, 12(3), 836-848.
- Roeser, R. W., Midgley, C. ve Urdan, T. C. (1996). Perceptions of the school psychological environment and early adolescents psychological and behavioral functioning in school: The mediating role of goals and belonging. *Journal of Educational Psychology*, 88, 408-422.
- Savi, F. (2011). Çocuk ve ergenler için okula bağlanma ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İlköğretim Online*, 10(1), 80-90.
- Savi Çakar, F. (2011). School attachment and quality of life in children and adolescents of elementary school in Turkey. *Educational Research*, 1(9), 1465-1471.
- Schunk, D. H. (2003). Self-efficacy for reading and writing: Influence of modeling, goal setting, and self-evaluation. *Reading & Writing Quarterly*, 19(2), 106-111.
- Ünver, G. B., Dikbayır, A., ve Yurdakul, B. (2015). Kesintili zorunlu eğitim ilkokul birinci sınıf uygulamalarının incelenmesi. *K. Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi* 23(4), 1647-1664.
- Yavuzer, H. (2002). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yılmaz, E., Yiğit, R. ve Kaşaracı, İ. (2012). İlköğretim öğrencilerinin özyeterlilik düzeylerinin akademik başarı ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 371-388.
- Zimmerman, B. J. (1995). Self-efficacy and educational development. İçinde A. Bandura (Ed.), *Self-efficacy in changing societies* (s. 202–231). New York: Cambridge Univ. Press.

Zusho, A., Pintrich, P.R. (2003). Skillandwill: The role of motivation and cognition in the learning of college chemistry. *International journal of science education*, 25(9), 1081–1094.

Extended Abstract

4+4+4 education system, known as the Law No.6287 was entered into force despite much controversy and opposition and has been implemented since the 2012-2013 academic years. The accepted new system affected both teachers, millions of students and parents. One of the main criticisms related to that system is considered as the backdating of starting school age. Within this law, lower limit was set to “60” months and upper limit was set to “72” months for starting school. Those between 66-71 months and 72 months and older students began school. Thus, three different age groups have started first grade elementary school. In particular, with the starting of school of 60 months filling first-year students, there has been a public debate on adaptation to school and ready for school presence of students. These students have studied in the 4th grade primary school in 2015-2016 academic years.

Schools have a big importance in education and training lives of students. ‘school attachment’, and ‘self-efficacy’ are important incomes of learning and training systems which are essential for education and training process and also were determined as the factors in the present study. ‘School attachment’ is a far-reaching concept that includes sensational and behavioral attitudes besides helping children feel safe.

Various factors affect students’ academic success. One of them is self-efficacy of students. Besides, it was also determined that high level of ‘school attachment’ has a positive effect on academic success (Savi, 2011). Students must have high self-efficacy to improve self-confidence toward the classes (Çetin, 2009). Self-efficacy is described as the awareness and belief of abilities to do something. Academic self-efficacy perceived is the belief of a student to have an academic success.

The aim of the present study was to analyze the school attachment and academic self-efficacy level of students who are claimed to drop back with the new application and also reveal if there was a significant difference between them with regard to some demographic factors (gender, age, the possibility to take preschool education).

The research was figured as a survey model. For data gathering, ‘the Scale of School Attachment for Children and Teenagers’ developed by Hill (2005) and transcribed into Turkish by Savi Cakar (2011) and ‘Academic Self-Efficacy Scale’ developed by Morgan and Jinks (2003) and transcribed into Turkish by Öncü (2012) were used. 612 4th grade students studying in Buca in Izmir in 2015-2016 academic years constituted the sample of the

research. According to the findings of the research, a significant difference in favor of female students was observed in school attachment and in academic self-efficacy level. Students who had preschool education were observed to have significantly higher academic self-efficacy scores. Also, there was not much difference between having preschool education and non-having in favor of school attachment. Students started to primary school in older ages (72-months-old and more, between 66-71-months-old) had higher academic self-efficacy scores when compared to smaller ones (60-65-months-old). There was no significant difference in terms of academic self-efficacy between older ones and smaller ones. And also there was no significant difference in school attachment according to age.

It came out that students attended to the research have a positive, intermediate and significant relation between school attachment and academic self-efficacy. With this result, it can be said that there is a direct proportion between school attachment and academic self-efficacy of students.

Suggestions created in accordance with the research are below:

Primary school age must be revised when the academic self-efficacy difference according to age between students is considered. Classes can be arranged according to age difference when the level of self-efficacy difference of students according to age is considered.

Male students must be helped to improve a strict school attachment and academic self-efficacy sense when school attachment according to gender and level of academic self-efficacy difference are considered. Preschool education must be added to compulsory education when the level of school attachment and academic self-efficacy difference according to preschool education is considered. This work is restricted with determining school attachment and academic self-efficacy of 612 4th grade primary school students in Buca in Izmir. For this reason, collaborating with wider groups can make it easier to generalize. These researches are expected to create a thinking based data and debate on the issues that were claimed within the 4+4+4 education system.